

Izlože vsak četrtek in velja s popustom, vedno ali v Mariboru s popustom na dom za celo leto 40 K, na leto 20 K, za četrt leta 10 K, brez Jugoslavije 50 K. Naročila se pošlje na upravnišče Slovenskega Gospodarja v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Listi se pošiljajo do odpovedi. Naročniki se plačuje naprej. Telefon št. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Ljudje „Kotol. fiskalnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročila, inserate in reklamacije. Cena inseratov po dogovoru. Za vsake kratke oglase primeren popust. Nezapre reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 229.

5. številka

Maribor, dne 3. februarja 1921.

55. letnik.

Nemška Avstrija in njena priklonitev k Nemčiji v naših očeh.

Prejema svetovne vojne — Avstrijo imamo v Evropi na smrtni postelji. Radi avstrijske smrtni bolezni se je zbralo v Parizu vse polno odličnih političnih zdravnikov iz najodličnejših evropskih krogov, ki pripravljajo lek za ohranitev življenja Nemške Avstrije.

Avstrija sama izjavlja, da je njeno edino rešilo zdravilo — spojitev z Nemčijo. Te priklonitve Avstrije k Nemčiji se najbolj boje Francozi, katerih strah in trepet je razširjenje mej Nemčije.

Avstriji se obeta pomoč glede prehrane in kredita, a doslej se še ni storilo nič, in avstrijski državni banknik je v prehranjevalnem in finančnem oziru v zadnjih izdihljajih.

Pri pogledu na smrtno posteljo N. Avstrije je tudi naša dolžnost, da mi Jugoslovani kot njeni sosede zavzamemo stališče napram Avstriji in njeni edino rešilo želji po priklonitvi k matki Nemčiji.

Spojitev Avstrije z Nemčijo je nam Jugoslovonom in osebno še nam Slovencem v dosedaj še nepregledni prid v političnem in gospodarskem oziru.

Kakor hitro se udeležiti združenje Avstrije z Nemčijo, preneha za nas obveznost senžermenske pogodbe, nam mora pripasti potem Koroško, zahteva pa tudi moramo v tem slučaju za nas v vojaškem oziru ugodnejšo razmejitev na severu. Predvsem nižino pod Radlom, Lučane, Spilje in Radgono z železnico vred.

Veliko večjega pomena nego politični dobroti spojitve Avstrije z Nemčijo za nas pa je gospodarski.

Vsak kmet ima rajši za soseda kakega delovnega, imovitega in bistroumnega posestnika, nego kakega nedelavnega berača, ki vedno prosjači miloščine, in za vse podarjene mu milodare pa nima sosed od njega pričakovati nikake protiusluge ter hvale, znosti.

N. Avstrija je za nas kot samostojna republika vedno gladni berač, od katerega nimamo prav nobenega haska. Kakor hitro pa bo ta avstrijski berač spojen z Nemčijo, dobimo soseda, kateri bo od nas rabil od prabilice naše prehrane, katero bo lahko dobro plačal v dobri valuti, pa nam tudi za prodajo vsakdanjega kruha rad na uslugo s prodajo vseh mogočih industrijskih izdelkov, kateri nam kmetom v Jugoslaviji tako zelo primanjkujejo in ki jih je edino dobili iz Nemčije.

Kaj nam pomaga obilica avstrijskih tovarn, ki pa so vse brez premoga, brez sirovin in delavstvo v vednih štrajkih vsled ničvrednega avstrijskega denarja in vsled pomanjkanja prehrane.

Kakor hitro pa bodo Avstriji pod nemško roko, jih bo ta navadila dela, založila njihove tovarne s premogom in sirovinami, mi pa s prehrano in naš nemški sosed nam bo lahko na vedno uslugo glede nam prepotrebne industrije.

Spojitev Avstrije z Nemčijo je gotovo dejstvo, da si ga skušajo ententariji z raznimi posojili zavleči za nekaj časa iz strahu pred premočno Nemčijo; nam Jugoslovonom pa sta združena Avstrija in Nemčija v političnem in gospodarskem oziru v prid.

Sicer z Avstrijo povečani Nemčiji nikakor ne bo za zaupati v vsakem oziru od naše strani, a nam bo Nemčija mogočen, delaven in bogato v industrijo založeni soseda, ki nam bo rad na uslugo, ako ga bomo od naše prabilice prehranjevali.

Dokler bo pa obstojala v prehranjevalnem in finančnem oziru smrtno bolna Avstrija, nam ni misliti na kak dobičkanosni izvoz našega živeža, živine in vna.

Jugoslovanski kmet spojitev Avstrije z Nemčijo lahko pozdravlja!

da sem se tudi jaz udeležil takega protestnega shoda, a nisem slišal ne ene besede hujskanja ali zabavljanja. Govorilo se je stvarno. Kmeti zvezi in njenim voditeljem pa smo vinogradniki iz srca hvaležni, da nas je pravočasno opozorila na pretečo nevarnost. Ne zmenimo se za liberalne in samostojne kričarje. Vinogradniki zbirajte se po vseh vinorodnih krajih in protestirajte proti uvozu tužega vina. Pisane proteste pa pošiljajte tajništvu Kmetijske zveze v Maribor. Prijateljski pozdrav!

—i—.

Politični ogled.

JUGOSLAVIJA. Poslanci v Beogradu so se zadnje dni prerekali glede sprememba poslovnika in osebno pa prisega. Razven vladnih radikalov in demokratov so bile vse druge stranke za spremembo poslovnika in prisega. Končno pa je podlegla opozicija vladni večini in poslovnik je bil sprejet z malenkostnimi spremembami. Po sprejetju poslovnika so prisegli komunisti in tudi naš Jugoslovanski klub, ker sicer ne bi bili dobili zastopstva v ustavnem odboru. Sedaj so v konstituenti zbrane vse stranke in so prisegli vsi poslanci razven radičevskih, katerih še ni v Beogradu. — Mnogo prepriča je bilo v Beogradu radičevski svet v ustavni odbor, ki je sedaj izvoljen in je v njem: radikalov 11, demokratov 11, Jugoslovanski klub 3, Narodni klub 1, komunisti 8, zemljoradniki 4, socialisti 1, republikanci 1, muslimani 3. Ta ustavotvorni odbor bo sedaj deloval in med delom ustavotvornega odbora bo odgojena konstituenta in bodo seje le tedaj, kadar se bo nabralo dovolj interpelacij.

ITALIJA. Italijanska vlada bi zopet rada dvignila cene prehrane. Temu namenu vlade so se uprli socialisti in sedaj bo najbrž razpuščen sedanji italijanski parlament ter razpisane za jesen nove volitve. — Po veli Italiji so na dnevnem redu po severnih delih države štrajki, nemiri, požigi, poboji in pretepi med prenapetimi pristaši vlade in socialisti. — D'Annunzio, ki je nekaj časa bival v Benetkah, se je preselil v svojo vilo v Garda jezera, kjer biva v spremstvu 21 svojih najboljših prijateljev.

V PARIZU na Francoskem je zborovala zadnje dni konferenca zaveznikov, ki se je pečala z razoročitvijo Nemčije in koliko odškodnine bodo plačali Nemci in kako pomoči Avstriji, da ne bo poginila gladu in ničvrednega denarja. Nemčija se mora glede razoročitve podvreči mirovni po-

godbi, sicer bodo nastopili zavezniški napram njej z novimi nasilnostmi. Odškodnine za popravilo po Nemcih povzročene škoda bo plačala Nemčija 225 milijard mark. Nemci se seve sedaj protivijo priznati in izpolniti zahteve te pariške konference. Glede Avstrije so sklenili zavezniški, da se senžermenska pogodba ne bo spremenila, za nabavo prehrane pa so dovolili Avstriji 13 milijonov dolarjev, kar paš ne bo za dolgo. V letih 1919-20 je porabila Avstrija 48 milijonov dolarjev.

Iz Koroške.

VZORNA ZUPNIJA je gotovo župnija Kotlje pri Guštanju na Koroškem. Tamošnja krajevna organizacija Kmetijske zveze ima redne seje, na katerih se razpravlja o vseh važnih tekočih zadevah. Ob nedeljah sprejema član odbora razne prošnje, pritožbe in želje prebivalstva. Vse te vloge pošlje potem tajništvu KZ v Maribor. Tako imajo ljudje v domačem kraju svojo brezplačno posredovalnico za vse važnejše zadeve. Priporočamo, da napravijo tako tudi vsi drugi krajevni odbori. Dobiti je treba blizu cerkve sobo, kjer bi ob nedeljah član odbora KZ uradoval. Ustanovitev take posredovalnice se naj razglasi po župniji.

NEMSKA NASILSTVA na Koroškem. Dan za dnevom prihajajo iz Koroške vesti o nemških nasilstvih, katerim so izpostavljeni naši slovenski rojaki. Pretepi, poboji, tatvine itd. so v nekdanji glasovalni coni A na dnevnem redu, ubogli Slovenci pa morajo vse to mirno prenašati in se nimajo kje pritožiti. Oblasti dajejo članom zloglasnega „Heimatsdiensta“ potuho, in to kjerkoli se le da. Slovenci je na Koroškem brezpravna uboga para, ki ima velike dolžnosti do svoje „nove domovine“, a nima niti tistih ubornih pravic, katere mu grede po božji in šloveski postavi. „Heimatsdienst“ to je društvo strupenih nemčurjev, ovačuje Slovence, nastavlja v slovenskih občinah nemčurske gerente, vrši revizicije, odstavlja slovenske duhovnike itd. Slovenci pa morajo gledati s krvavečim srcem, kako jim tepajo Nemci pravice. Naša deželna vlada se je po dolgem premišljevanju odločila, stopiti našim Nemcem in nemškutarjem vsaj nekoliko na prste. Sklenilo se je, da so do preklica prepovedane vse nemške prireditve v Sloveniji. V Mariboru so nameravali prirediti Nemci svoj planinski ples, ki se pa vsled te odredbe ne bo vršil. Navzlic prepovedi so še tako drzni, da so vložili pri deželni vladi zadevni rekurz, ki ga je vlada odbila. Upaj-

Še protestirati ne bi smeli!

Vsi listi, ki jih vzdržujejo verižniki in izvozniki (to so ljudje, katerih demokratiški ministri dajejo izvoznice za izvoz raznega blaga), so zagnali zadnji teden silen krik radi protestnih shodov, ki jih je privedla Kmetijska zveza proti uvozu italijanskega vina. Med te liste štejemo: „Tabor“ v Mariboru, „Kmetijski list“, „Jutro“, „Nova doba“, „Slov. Narod“ itd. v Ljubljani. Vsi ti listi so zakričali, češ: Zakaj dopusti naša vla-

da Kmetijski zvezi take shode. Lažejo, da se je na teh shodih hujskalo proti drugim strankam. S tem načinom pisave so se liberalci in samostojneži do gofo kože razkrinkali. Slovenski kmet in vinogradnik še torej brez dovoljenja kakega domišljivega profesorja Voglarja ali barantača Mermolje ne bi smel protestirati proti krivicam in se zavarovati proti grozečemu uvozu italijanskega vina. To so lepi tiči ti liberalci in samostojneži! Povdarjam,

tu ter piše, kako mu je Bog dal in je pridobil in od svojega dobika pošilja po svojem bimbahu del za narodno blagajno. Ko je bimbaša te novce s pismom odnesel in oddal državnemu svetu, niso svetniki znali, ali bi se preje čudili, kako dobi Veljko tako nenkrat tako veliko svoto in jo njim pošilja, ali pa, od kod ima bimbaša, če je pa sam samo bulubaša! Slednjič pozovejo bimbašo notri in ga vprašajo:

„Kdo si ti?“
„Jaz sem bimbaha gospodarja Veljka.“
„Ako si ti bimbaha, kaj je pa potem Veljko?“
„On je, odgovori, gospodar.“

A on odgovori:
Ako bi bili gospodar in bimbaha kaj iskali od državnega sveta, zamoglo bi biti več razgovora, toda ker pa sta samo prinašala, je državni svet diagovaljno sprejel torbo denarja in se zahvalil bimbahu in gospodarju.

Ko zvedo drugi subaši in begi po Črni Reki, kaj se je zgodilo z begom v Podgorcu, zbeže takoj vsi v Vidin,

in v ostala mesta in gradove po deželi, a Črno Reko prepuste Veljku. A on ne pozove, kakor je bila navada, celega naroda na vojsko, ampak zbere še nekaj bečarov in dobrovoljcev, a narodu reče, naj gre vsak po svojem poslu, a on jih hoče braniti pred Turkom, samo da mu donesajo hrane. Nato se nastani v nekem selu, da dočaka konca zima, kajti bilo je še zgodaj in je padel sneg. Ko zvedo med om Turki, kaj se godi po Črni Reki in razvidijo, da Veljko nima velike vojaštva, se dvigne iz Vidina nekaj sto Turkov in grede nad njega. Ko v radejo na poslednje prenočišče in mizičico nanj udariti drugega dne, zbere vse svoje momke, pa jim reče:

„Bratje, mi ne moremo Turka tukaj pričakovati, ker jih je mnogo več kakor nas. Pojdimo torej v božjem imenu ter udarimo ponoči nanje, pa ako Bog da, da jih presenetimo in razbijemo, dobro; ako jim pa ne bomo mogli narediti ničesar, imamo noč nad glavo, pa na planino.“

(Dalje prihod.)

Hajduk Veljko Petrovič.

(Dalje.)

Torej mu dajo zastavo in odprto pismo, kjer ga imenujejo za bulubašo in dajo dovoljenje, da zamore vsak begunec ali izseljenec iz onega kraja, kdor hoče, slobodno žnjim, in dajo mu še nekaj sto grošev denarja in nekoliko streliva. Sedaj zbere Veljko s pomočjo te zastave in pisma okrog sebe kakšnih 100 vsakovrstnih beguncev in bečarov iz onega kraja, pa udari z njimi naravnost čez Krivi vir in pride v selo Podgorce, kjer prične oblegati nekega bega v njegovih kuli. Res, da pri begu** ni bilo več kot 10 do 15 duš, toda kula je bila trdna in zato mu podnevi niso mogli napraviti ničesar; ko se pa zmračilo, najde naš Veljko v vasi nekaj sodov in kadi, pa jih napolni s slamo in senom, potem pa zavali pod kulo in zažge in tako zažge celo kulo. Ko prične goriti kula, se uda beg. Tu najde Veljko pri

Legu v vasi 800 zlatih cekinov in še pri dveh trgovcih, ki sta šla po goveji kupčiji in sta tu ostala, dve polni vrečici belega denarja. Poleg tega še vzame Turkom vse orožje, obleko pa, kar so imeli Turki najboljše, zamenjajo (Veljko in beg, a njegovim momki in ostali Turki) za svojo slabšo. Tako vzame Veljko za-se tudi begovega konja, a svojega pusti njemu, pa ga na drugi dan z vsemi Turki lepo spravi v Turčijo. Potem zbere Veljko vse svoje momke v paradu, pa jim torbico denarja lepo razdeli vsem enako, in tako jim razdeli tudi orožje begovih vojakov. Kar so pa vzeli od bega in od onih trgovcev nekaj parov lepih vištol in nožev, izbere za sebe, kar je bilo najboljše, ostalo pa razdeli med svoje najznatnejše momke, rekoč enemu: „Na, ti si moj bimbahaš, a drugemu: „Ti si moj bulubaša“, tretjemu: „Ti si moj barjaktar“†† itd. Potem zapečati ono drugo torbo in jo po svojem bimbahu pošlje državnemu sve-

† Bimbaha — turška vojaška šarža, ki bi odgovarjala našemu stolniku.
†† Barjaktar — zastavonoša.

* Kula — utrjena hiša, majhen grad.
** Beg — turški velenosostnik.

Pridobivajte naročnike!